

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ดำเนินโครงการศึกษาเพื่อพัฒนากรุงเทพมหานครและปริมณฑลเพื่อพัฒนาเมือง การขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2513-2529 ประมาณร้อยละ 50 เป็นผลผลิตที่เกิดขึ้นในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ดังนั้นกรุงเทพมหานครและปริมณฑลจึงเป็นตัวจักรสำคัญในการพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2529) ความเจริญของกรุงเทพมหานครได้ขยายออกไปนอกเขตการบริหารของกรุงเทพมหานคร เชื่อมต่อกับพื้นที่ความเจริญของจังหวัดทั้ง 5 ในเขตปริมณฑล อันได้แก่ นนทบุรี สมุทรปราการ นครปฐม ปทุมธานี และสมุทรสาคร จนมีความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจซึ่งกันและกันอย่างแยกไม่ออก

โครงการศึกษาเพื่อพัฒนากรุงเทพมหานครและปริมณฑลเพื่อพัฒนาเมือง ซึ่งศึกษาด้านประชากรและกิจกรรมทางเศรษฐกิจ การจราจรและขนส่ง แหล่งน้ำที่อยู่อาศัยและผู้มีรายได้น้อย และการคลัง โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้รายงานสรุปและนำเสนอข้อมูลเพื่อพัฒนากรุงเทพมหานครและปริมณฑลว่า การจราจรที่ติดขัดคับคั่งเป็นปัญหาอันสำคัญในด้านการบริการขั้นพื้นฐานของกรุงเทพมหานคร คณะผู้วิจัยคาดว่า การเดินทางโดยรถส่วนตัวเข้าเขตชั้นในช่วงชั่วโมงเร่งด่วนตอนเช้าจะมีจำนวนเป็นกว่าสองเท่าในช่วงปี พ.ศ. 2527 - 2544 แม้จะมีการสร้างทางด่วนชั้นที่ 2 ซึ่งจะแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2538 แต่ความต้องการใช้ถนนจะเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2529 อีกประมาณร้อยละ 80 กล่าวคือ แม้จะ

มีทางด่วนชั้นที่สองแล้วก็ตาม การติดคับคั่งจะยิ่งเพิ่มขึ้นมาก นอกเสียจากจะมีมาตรการอื่นเพิ่มขึ้นอีก คณะผู้วิจัยได้เสนอแนวทางแก้ปัญหาโดยเสนอโครงการปรับปรุงการจราจร โดยมีหลักการในการจัดเก็บค่าผ่านทางในเขตชั้นในของกรุงเทพมหานคร ซึ่งเชื่อว่าจะทำให้ปริมาณการจราจรลดลงร้อยละ 10 และเพิ่มความเร็วเฉลี่ยของการจราจรอีกร้อยละ 30-40

พ.ศ. 2515 ดร.บุญโญ สาร ซึ่งในขณะนั้นดำรงตำแหน่งหัวหน้าแผนกวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้กล่าวในการสัมมนาปัญหานครหลวงในหัวข้อ "ระบบการศึกษาของนครหลวง" โดยได้ใช้ข้อมูลจากวิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา ของ เรืออากาศเอก รังสรรค์ กัทธเนตร ว่านักเรียนในนครหลวงฝั่งกรุงเทพฯ นั้นประกอบด้วยนักเรียนที่มาจากต่างจังหวัดใกล้เคียงเดินทางเข้ามาเรียนในตอนเช้าแล้วกลับจังหวัดของตนในตอนเย็นถึง 16.62 เปอร์เซ็นต์ ส่วนนักเรียนที่เป็นชาวนครหลวงเองนั้นต่างก็เดินทางข้ามเขตกันทุกวัน วันละประมาณ 53.12 เปอร์เซ็นต์ ดร.บุญโญ สาร ได้เสนอให้แบ่งเขตการศึกษาในกรุงเทพมหานครออกเป็น 3 เขต ส่วนเขตชนบทไม่ให้เกิน 3 เขต การศึกษาเช่นกัน แล้วจำกัดมิให้นักเรียนในเขตการศึกษาหนึ่ง ๆ ข้ามเขตไปเรียนในเขตการศึกษาอื่น ขณะเดียวกันก็สร้างและขยายโรงเรียนในแต่ละเขตการศึกษาให้ได้ ส่วนสัมพันธ์กับจำนวนประชากร ปัญหาการจราจรติดขัดในนครหลวงน่าจะดีขึ้น ปัญหาไม่มีที่เรียนเพราะนักเรียนไปแออัดอยู่ในที่เดียวกันก็จะลดลง (รายการการสัมมนาเรื่อง ปัญหานครหลวง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 26-28 มีนาคม 2515)

ปีการศึกษา 2520 ดร.บุญโญ สาร ซึ่งดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้มีการกำหนดการแบ่งท้องที่การศึกษาในกรุงเทพมหานครออกเป็น 5 ท้องที่การศึกษา และได้ออกคำสั่งเรื่องแนวปฏิบัติในการรับนักเรียนเข้าเรียนชั้น ม.ศ. 1 และ ม.ศ. 4 สายสามัญ ปีการศึกษา 2520 สำหรับโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ให้โรงเรียนรับนักเรียนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในท้องที่การศึกษาที่โรงเรียนตั้งอยู่เข้าเรียน และมีการก่อตั้งโรงเรียนในท้องที่บางแห่ง เช่น อำเภอคูสิด ซึ่งมีอัตราการเพิ่มของพลเมืองสูงสุดในกรุงเทพมหานคร

ต่อมาในปี พ.ศ. 2521 กองแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ ได้ทำการวิจัยประเมินผลการแบ่งเขตท้องที่การศึกษาในกรุงเทพมหานคร โดยกล่าวไว้ในวัตถุประสงค์ของการวิจัยว่า การแบ่งท้องที่ทำให้เกิดปัญหาบางประการ คือ แต่ละท้องที่มีจำนวนโรงเรียนไม่สอดคล้องกับจำนวนประชากร และในแต่ละท้องที่มีโรงเรียนที่ประชาชนเชื่อว่ามีคุณภาพสูงไม่ทัดเทียมกันทำให้ผู้ปกครองต้องการส่งลูกหลานเข้าไปเรียนในท้องที่การศึกษาอื่นที่ตนคิดว่ามีคุณภาพสูงและมีชื่อเสียงดีกว่า เมื่อห้ามไปเรียนนอกท้องที่การศึกษาประชาชนจึงอาจหาทางโยกย้ายทะเบียนบ้าน หรือแสดงความไม่พอใจเมื่อคิดว่าถูกกริทรอนสิทธิ ผลจากการวิจัยแม้บุคคลส่วนใหญ่เห็นว่าการแบ่งท้องที่ช่วยลดปัญหาการจราจรได้และบุคคลส่วนใหญ่เห็นว่าสมควรให้คงมีการแบ่งท้องที่การศึกษาไว้แต่ก็ควรปรับปรุงมาตรฐานของโรงเรียนให้ทัดเทียมกัน (กองแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ, 2521) ในส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูลแม้จะมีส่วนน้อยแต่ก็มีผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และนักเรียนที่โต้กล่าวว่ามีการย้ายสามะโนครัวเพียงเพื่อให้ให้นักเรียนมีสิทธิเข้าศึกษาในโรงเรียนที่ต้องการ โดยที่แท้จริงครอบครัวนักเรียนมิได้อาศัยอยู่ในเขตนั้น

อย่างไรก็ดีการรับนักเรียนโดยแบ่งตามท้องที่ที่มีภูมิลำเนา มิได้บังคับใช้กับโรงเรียนเอกชน การวิจัยติดตามประเมินผลดังที่กล่าวถึงก็ได้ละเลยในเรื่องนี้เพราะมีการสุ่มตัวอย่างเฉพาะ นักเรียน ผู้ปกครอง ครู และผู้บริหารโรงเรียนที่สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เท่านั้น

ปัจจุบันคนในกรุงเทพมหานครส่วนหนึ่งก็ยังคงเดินทางข้ามเขตเพื่อรับส่งบุตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ปกครองที่นิยมส่งบุตรเข้ารับการศึกษานในโรงเรียนเอกชนจะไม่คำนึงถึงเขตการศึกษาแต่จะส่งบุตรเข้ารับการศึกษานในโรงเรียนตามค่านิยมของตน จากรายงานผลสรุปการวิจัย "กรุงเทพมหานคร 2545" ของคณะกรรมการปฏิบัติการวิจัยเกี่ยวกับกรุงเทพมหานครของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เรื่อง "สภาวะทางสังคมของกรุงเทพมหานคร" ปรากฏว่า คนกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่มีความคาดหวังว่า การศึกษาเป็นปัจจัยที่จะช่วยในการเลื่อนชั้นทางสังคมได้ใน 20 ปีข้างหน้า และความคาดหวังดังกล่าวจะมีความสำคัญในการที่จะกำหนดพฤติกรรมของคนคือ บิคามารคาที่จะ

ต้องให้การศึกษาที่ดีที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้แก่ บุตร ของตน (เทียนฉาย กิระนันท์, และ ไพศาล เล็กอุทัย, 2530) บิลสรุปการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นักเศรษฐศาสตร์ชาวตะวันตกที่ได้วิจัยพบว่าผู้ปกครองเพิ่มคุณภาพบุตร ของตนโดยการ จัดหาบ้านที่อยู่อาศัย และโรงเรียนที่ดีมีมาตรฐานสูงให้บุตร ของตน (Becker, 1960)

ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาความต้องการ ของคนต่างช่วงชั้นทางสังคมใน กรุงเทพมหานคร และปริมณฑลในการเลือกสถานศึกษาให้แก่บุตร อันจะเป็นช่องทาง ให้บุตร ของตนมีโอกาสในการเลื่อนชั้นทางสังคมสูงขึ้น

ปัจจุบันในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีโรงเรียน ในระดับก่อนวัยเรียน ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือ เทียบเท่า ที่สังกัดอยู่ในหน่วยงานต่าง ๆ กันดังนี้คือ

1. สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

- 1.1 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
- 1.2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน
- 1.3 กรมสามัญศึกษา
- 1.4 กรมอาชีวศึกษา
- 1.5 สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
- 1.6 กรมการฝึกหัดครู
- 1.7 กรมศิลปากร
- 1.8 กรมพลศึกษา

2. สังกัดกระทรวงมหาดไทย

- 2.1 กรุงเทพมหานคร
- 2.2 สำนักงานการศึกษาท้องถิ่น
- 2.3 กรมการพัฒนาชุมชน

3. สังกัศพวงมหาวิทยาลัย

3.1 โรงเรียนสาธิต

นอกจากหน่วยงานดังที่กล่าวมานี้ ส่วนราชการอื่น ๆ ยังมีการจัดการศึกษา
อีก 2 ลักษณะคือ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, เอกสารโรเนียว)

1. การจัดการศึกษาเฉพาะกิจ เฉพาะกลุ่ม อันเป็นการจัดการศึกษา
ลักษณะพิเศษเพื่อเตรียมบุคคลเข้ารับราชการในหน่วยงานของตน
2. การจัดการศึกษาในลักษณะที่เป็นการศึกษาออกโรงเรียน และการศึกษา
ก่อนประถมศึกษาเพื่อตอบสนองภารกิจหลักของหน่วยงาน

โดยหลักการการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนแต่ละสังกัดจะต้องยึดหลักสูตร
ของกระทรวงศึกษาธิการเป็นหลัก แต่ปรากฏว่ายังคงมีความแตกต่างอยู่บ้างทั้งนี้อาจ
เนื่องมาจากความแตกต่างของปรัชญาของแต่ละสถาบัน

ผู้วิจัยเชื่อว่าข้อค้นพบจากการศึกษาความต้องการของผู้ปกครองต่างช่วงชั้น
ทางสังคมตอนศึกษาของบุตร จะมีประโยชน์ต่อผู้บริหารการศึกษาทุกระดับในการ
ปรับปรุงการจัดการศึกษาระดับก่อนวัยเรียน ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น
มัธยมศึกษาตอนปลาย และโรงเรียนอาชีวศึกษา และแก้ปัญหาอันเนื่องมาจากค่านิยม
ของผู้ปกครองต่างช่วงชั้นทางสังคมในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความต้องการของผู้ปกครองต่างช่วงชั้นทางสังคมในกรุงเทพมหานครและ
ปริมณฑลเกี่ยวกับสถานศึกษาของบุตร

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยนี้เป็นการศึกษาสภาพปัจจุบันของผู้ปกครองต่างช่วงชั้นทางสังคมใน
กรุงเทพมหานครและปริมณฑลซึ่งตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 ได้
กำหนดไว้ว่ามีพื้นที่ 7,639 ตารางกิโลเมตร แบ่งออกเป็น 4 บริเวณคือ

1.1 พื้นที่ศูนย์กลางธุรกิจชั้นใน ประกอบด้วย 12 เขต คือ พระนคร ป้อมปราบศัตรูพ่าย ปทุมวัน สัมพันธวงศ์ บางรัก กุสิต พญาไท ชนบุรี คลองสาน บางกอกน้อย บางกอกใหญ่ และยานนาวา

1.2 พื้นที่ชานเมืองที่กำลังขยายตัวอย่างรวดเร็ว ประกอบด้วย 8 เขต คือ พระโขนง บางเขน บางกะปิ ห้วยขวาง บางซื่อ เขียวเทียน ภาษีเจริญ คลิ่งชัน ราษฎร์บูรณะ กับอีก 3 อำเภอ ของจังหวัดนนทบุรี คืออำเภอเมือง ปากเกร็ด และบางกรวย

1.3 พื้นที่ย่านอุตสาหกรรม ได้แก่ บริเวณอำเภอเมืองสมุทรปราการ พระประแดง บางพลี และอำเภอเมืองปทุมธานี คลองหลวง ชัยบุรี อำเภอเมือง-สมุทรสาคร กระจุกเมฆ และอำเภอสามพรานจังหวัดนครปฐม

1.4 พื้นที่กรุงเทพมหานครที่เหลือและเขตปริมณฑลรอบนอก

2. การวิจัยครั้งนี้มุ่งเปรียบเทียบ ความต้องการของคนต่างช่วงชั้นทางสังคม ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลเกี่ยวกับสถานศึกษาของบุตรในระดัปก่อนวัยเรียนประถม-ศึกษา และมีขยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายและเทียบเท่า

นิยามศัพท์ของคำที่ใช้ในการวิจัย

ผู้ปกครอง หมายถึง ผู้ที่มีบุตรกำลังศึกษาอยู่ในระบบโรงเรียน

บุตร หมายถึง บุตรชายหรือบุตรหญิงที่ศึกษาอยู่ในระบบโรงเรียนระดับใด ระดับหนึ่งระหว่างก่อนประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนปลายหรืออาชีวศึกษา

ความต้องการเกี่ยวกับสถานศึกษาของบุตร หมายถึง ความคาดหวังของผู้ปกครองเกี่ยวกับโอกาสที่บุตรของตนจะได้รับการศึกษาในสถานศึกษา ที่มีองค์ประกอบทางวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมของชนชั้นของตน

ชนชั้น หมายถึง กลุ่มบุคคลซึ่งมีอาชีพที่มีศักดิ์ศรีเท่ากัน ได้รับความเกียรติและฐานะทางสังคมเท่า ๆ กัน แบ่งออกเป็น 3 ช่วงชั้น ตามประเภทอาชีพ ลักษณะการจ้างงาน ขนาดของธุรกิจ ยศ ตำแหน่ง และระดับการศึกษา

ชนชั้นล่าง ได้แก่

1. กรรมกร
2. ชาวไร่ ชาวนา ชาวสวนที่ไม่มีที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเอง
3. ชาวไร่ ชาวนา ชาวสวนที่มีที่ดินทำกินต่ำกว่า 10 ไร่
4. พ่อค้าแม่ค้าหาบเร่ แฉงลอย
5. ข้าราชการระดับ 1-2 หรือเทียบเท่า
6. เสมียนพนักงานที่มีการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี
7. ช่างที่มีการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี

ชนชั้นกลาง

1. ชาวไร่ ชาวนา ชาวสวนที่มีที่ดินทำกิน 10 - 40 ไร่
2. ข้าราชการระดับ 3-6 หรือเทียบเท่า
3. ลูกจ้างที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี
4. ลูกจ้างที่มีการศึกษาระดับปริญญาโท หรือที่มีตำแหน่งทางค้ำบริหารระดับ

กลางของหน่วยงาน

5. นักวิชาการ และผู้ที่ปฏิบัติงานที่ใช้วิชาชีพที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี
6. นักวิชาการ และผู้ที่ปฏิบัติงานที่ใช้วิชาชีพที่มีการศึกษาระดับปริญญาโท
7. ผู้ที่เป็นเจ้าของธุรกิจขนาดกลางที่มีลูกจ้าง

ชนชั้นสูง

1. ข้าราชการระดับ 7 ขึ้นไปหรือเทียบเท่า
2. ข้าราชการที่มีการศึกษาระดับปริญญาเอก
3. ลูกจ้างที่มีการศึกษาระดับปริญญาเอกหรือมีตำแหน่งบริหารระดับสูงของ

หน่วยงาน

4. นักวิชาการ และผู้ที่ปฏิบัติงานที่ใช้วิชาชีพที่มีการศึกษาระดับปริญญาเอก
5. ผู้ที่มีตำแหน่งทางการเมือง

6. ผู้นำทางเศรษฐกิจทางคานอุตสาหกรรมพาณิชย์กรรมหรือบริการ
7. ผู้ที่มีอาชีพทางการเกษตรกรรมที่มีที่ดินมากกว่า 40 ไร่ ขึ้นไป

กรุงเทพมหานครและปริมณฑล หมายถึง เขตการบริหารของกรุงเทพมหานคร และห้าจังหวัดข้างเคียงคือ นนทบุรี สมุทรปราการ นครปฐม ปทุมธานี และสมุทรสาคร มีพื้นที่รวม 7,639 ตารางกิโลเมตรแบ่งออกเป็นพื้นที่ 4 บริเวณคือ

- พื้นที่ศูนย์กลางธุรกิจชั้นใน ประกอบด้วย 12 เขต คือ พระนคร ป้อมปราบศัตรูพ่าย ปทุมวัน สัมพันธวงศ์ บางรัก คูสิต พญาไท ชนบุรี คลองสาน บางกอกน้อย บางกอกใหญ่ และยานนาวา มีเนื้อที่ 147 ตารางกิโลเมตร ส่วนใหญ่เป็นเขตธุรกิจดั้งเดิมและย่านธุรกิจใหม่ เป็นศูนย์กลางของธุรกิจคานบริการ การบริหารราชการ ตลอดจนเป็นที่ตั้งทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

- พื้นที่ชานเมืองที่กำลังขยายตัวอย่างรวดเร็ว ประกอบด้วย 8 เขต คือ พระโขนง บางเขน บางกะปิ ห้วยขวาง บางซูนเทียน ภาษีเจริญ ทลิ่งชัน ราษฎร์บูรณะ กับอีก 3 อำเภอของจังหวัดนนทบุรี คือ อำเภอเมือง ปากเกร็ด และบางกรวย มีเนื้อที่ประมาณ 1,065 ตารางกิโลเมตร ส่วนใหญ่เป็นชุมชนสมบูรณ์ในตัวเอง เป็นทั้งแหล่งที่อยู่อาศัย แหล่งการค้า ที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมและกิจกรรมการเกษตร

- พื้นที่ย่านอุตสาหกรรม ได้แก่ บริเวณอำเภอเมืองสมุทรปราการ พระประแดง บางพลี และอำเภอเมืองปทุมธานี คลองหลวง ชัยบุรี อำเภอเมืองสมุทรสาคร กระทุ่มแบน และอำเภอสามพรานจังหวัดนครปฐมซึ่งมีทั้งนิคมอุตสาหกรรมและเป็นย่านที่อุตสาหกรรมขยายตัวไปตั้งโรงงานมากขึ้นมีเนื้อที่ประมาณ 75 ตารางกิโลเมตร มีอัตราการเพิ่มเฉลี่ยของประชากรสูงคือ ประมาณ ร้อยละ 4 ต่อปี

- พื้นที่กรุงเทพมหานครที่เหลือและเขตปริมณฑลรอบนอกมีเนื้อที่ถึง 6,352 ตารางกิโลเมตร เป็นทั้งเขตเทศบาลและสุขาภิบาลที่สมบูรณ์ในตัวเอง และเป็นแหล่งเกษตรกรรมที่สำคัญมีความหนาแน่นของประชากรค่อนข้างต่ำ

สถานศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล
 ที่ทำการสอนในระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
 และระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรืออาชีวศึกษาที่ตั้งอยู่ในหน่วยงานต่าง ๆ กันทั้งนี้คือ

1. สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

1.1 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

1.2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

1.3 กรมสามัญศึกษา

1.4 กรมอาชีวศึกษา

1.5 สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล

1.6 กรมการฝึกหัดครู

1.7 กรมศิลปากร

1.8 กรมพลศึกษา

1.9 กรมการศาสนา

2. สังกัดกระทรวงมหาดไทย

2.1 กรุงเทพมหานคร

2.2 สำนักงานการศึกษาท้องถิ่น

2.3 กรมการพัฒนาชุมชน

3. สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

3.1 โรงเรียนสาธิต

องค์ประกอบหลัก หมายถึง การบริหารงานวิชาการอันรวมไปถึงการ
 แสวงหาเขียนปรัชญา และจุดมุ่งหมายของโรงเรียน

องค์ประกอบรอง หมายถึง งานบริหารวิชาการ ได้แก่ การนำหลักสูตร
ไปใช้งานบริหารบุคลากรผู้สอน งานบริหารกิจการนักเรียน

องค์ประกอบเสริม หมายถึง งานบริหารธุรการ การเงิน ทัศน งาน-
อาคารสถานที่และงานความสัมพันธ์ชุมชน

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ได้ทิศทางและแนวโน้มของความต้องการของผู้ปกครองต่างช่วงชั้น
ทางสังคมในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล เกี่ยวกับสถานศึกษาของบุตร
2. ได้ข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนการศึกษาที่จะเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ
และสังคมของกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล
3. ได้แนวทางในการปรับปรุงการศึกษาระดับก่อนวัยเรียน ประถมศึกษา
มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลายทุกสังกัด ให้สอดคล้องกับความต้องการของ
คนต่างช่วงชั้นทางสังคม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากร

1.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคคลที่อาศัยหรือ
ทำงานอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 8,366,431 คน ซึ่งตามแผน-
พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 ได้กำหนดไว้ว่ามีพื้นที่ 7,639 ตารางกิโลเมตร
แบ่งออกเป็น 4 บริเวณ คือ

1.1.1 พื้นที่ศูนย์กลางธุรกิจชั้นใน ประกอบด้วย 12 เขต คือ
พระนคร ป้อมปราบศัตรูพ่าย ปทุมวัน สัมพันธวงศ์ บางรัก กุสิต พญาไท ชินบุรี
คลองสาน บางกอกน้อย บางกอกใหญ่ ยานนาวา

1.1.2 พื้นที่ชานเมืองที่กำลังขยายตัวอย่างรวดเร็ว ประกอบด้วย 8 เขต กับอีก 3 อำเภอ ของจังหวัดนนทบุรี คือ พระโขนง บางเขน บางกะปิ ห้วยขวาง บางขุนเทียน ภาษีเจริญ คลิ่งชัน ราษฎร์บูรณะ อำเภอ-เมืองจังหวัดนนทบุรี ปากเกร็ด บางกรวย

1.1.3 พื้นที่ย่านอุตสาหกรรม ได้แก่ บริเวณอำเภอบางอำเภอ ในจังหวัดสมุทรปราการ ปทุมธานี สมุทรสาคร และนครปฐม คือ อำเภอเมืองสมุทรปราการ อำเภอพระประแดง อำเภอบางพลี อำเภอเมืองปทุมธานี อำเภอ-คลองหลวง อำเภอชัยภูมิ อำเภอเมืองสมุทรสาคร อำเภอกระทุ่มแบน อำเภอ-สามพราน

1.1.4 พื้นที่กรุงเทพมหานครที่เหลือและเขตปริมณฑลรอบนอก จังหวัดนนทบุรี ได้แก่ อำเภอบางใหญ่ อำเภอบางบัวทอง อำเภอไทรน้อย เทศบาลเมืองบางบัวทอง เทศบาลเมืองนนทบุรี

จังหวัดสมุทรปราการ ได้แก่ อำเภอบางบ่อ กิ่งอำเภอ พระสมุทรเจดีย์ เทศบาลเมืองพระประแดง เทศบาลเมืองสมุทรปราการ

จังหวัดปทุมธานี ได้แก่ อำเภอหนองเสือ อำเภอ-ลาดหลุมแก้ว อำเภอลำลูกกา อำเภอสามโคก อำเภอเมืองปทุมธานี

จังหวัดนครปฐม ได้แก่ อำเภอกำแพงแสน อำเภอ นครชัยศรี อำเภอกอนตุม อำเภอบางเลน เทศบาลเมืองนครปฐม

รวมประชากรทั้งหมด 8,366,431 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างประชากร

การหาขนาดกลุ่มตัวอย่างประชากร คำนวณโดยใช้ตารางสุ่มของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($\pm 5\%$) ได้ตัวอย่างประชากร 400 คน (Taro Yamane, 1967)

วิธีสุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนการสุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) โดยกำหนดเป็น 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งเป็นชั้นภูมิ (Stratified random Sampling) โดยจำแนกเขตหรืออำเภอที่เป็นประชากรที่จะศึกษาออกเป็น 3 ชั้นภูมิ (Strata)

จำแนกเขตหรืออำเภอของจังหวัดทั้ง 5 จังหวัดเป็น 3 ประเภท คือ

1. เขตเกษตรกรรม
2. เขตอุตสาหกรรม
3. เขตพาณิชย์และบริการ

สุ่มเขตหรืออำเภอออกมาโดยใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) ชั้นภูมิละ 3 เขต หรืออำเภอ

ขั้นตอนที่ 2 จากแต่ละชั้นภูมิ ใช้วิธีการสุ่มแบบโควต้า ให้ได้ตัวอย่างประชากรที่อยู่ในช่วงชั้นทางสังคมสูง กลาง และต่ำ ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริง โดยอ้างอิงผลการวิจัยเรื่อง "กรุงเทพมหานคร 2545" โดยคณะกรรมการปฏิบัติการกิจ การวิจัยเกี่ยวกับกรุงเทพมหานคร ของ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (เทียนฉาย กิระนันท์ และ ไพศาล เล็กอุทัย, 2530) ในเรื่อง สภาวะสังคมของกรุงเทพมหานครซึ่งพบว่าในกรุงเทพมหานครมีการจัดระเบียบ ช่วงชั้นทางสังคมแบ่งออกได้เป็น 3 ช่วงชั้นคือ

- ชั้นล่าง มีอยู่ร้อยละ 50.8
- ชั้นกลาง มีอยู่ร้อยละ 38.6
- ชั้นสูง มีอยู่ร้อยละ 10.6

ดังนั้นจากตัวอย่างประชากรที่ต้องการ 400 คน จะแบ่งออกเป็น	
ตัวอย่างประชากรที่อยู่ในช่วงชั้นสูง	43 คน
ตัวอย่างประชากรที่อยู่ในช่วงชั้นกลาง	155 คน
ตัวอย่างประชากรที่อยู่ในช่วงชั้นล่าง	202 คน
รวม	400 คน

ขั้นตอนที่ 3 สุ่มตัวอย่างแบบมีจุดมุ่งหมาย (purposive Sampling) โดยกำหนดว่าตัวอย่างประชากรในแต่ละชั้นจะต้องมีคุณลักษณะตามกรอบแนวความคิดที่ได้ศึกษาไว้โดยนำประเภทอาชีพ ลักษณะการจ้างงาน ขนาดของธุรกิจ ยศ ตำแหน่ง ระดับ และการศึกษามาประกอบรวมกันในการพิจารณา ทั้งนี้ให้มีการกระจายไปในเขตหรืออำเภอที่ทำการสุ่มไว้เป็นชั้นภูมิในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันมากที่สุด ได้ตัวอย่างประชากร คือ

ชนชั้นล่าง

1. กรรมกร
2. ชาวไร่ ชาวนา ชาวสวนที่ไม่มีที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเอง
3. ชาวไร่ ชาวนา ชาวสวนที่มีที่ดินทำกินต่ำกว่า 10 ไร่
4. พ่อค้าแม่ค้าขายเร่ แผงลอย
5. ช่างราชการระดับ 1-2 หรือเทียบเท่า
6. เสมียนพนักงานที่มีการศึกษาค่ากว่าระดับปริญญาตรี
7. ลูกจ้างที่มีการศึกษาค่ากว่าระดับปริญญาตรี
8. ช่างที่มีการศึกษาค่ากว่าระดับปริญญาตรี

ชนชั้นกลาง

1. ชาวไร่ ชาวนา ชาวสวนที่มีที่ดินทำกิน 10-40 ไร่
2. ข้าราชการ ระดับ 3-6 หรือเทียบเท่า
3. ลูกจ้างที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีและปริญญาโทหรือที่มีตำแหน่งทางด้านบริหารระดับกลางของหน่วยงาน
4. นักวิชาการ และผู้ที่ปฏิบัติงานที่ใช้วิชาชีพที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีและปริญญาโท
5. ผู้ที่เป็นเจ้าของธุรกิจขนาดกลางที่มีลูกจ้าง

ชนชั้นสูง

1. ข้าราชการระดับ 7 ขึ้นไป หรือเทียบเท่า
2. ข้าราชการที่มีการศึกษาระดับปริญญาเอก
3. ลูกจ้างที่มีการศึกษาระดับปริญญาเอกหรือมีตำแหน่งบริหารระดับสูงของหน่วยงาน
4. นักวิชาการและผู้ที่ปฏิบัติงานที่ใช้วิชาชีพที่มีการศึกษาระดับปริญญาเอก
5. ผู้ที่มีตำแหน่งทางการเมือง
6. ผู้นำทางเศรษฐกิจทางด้านอุตสาหกรรมพาณิชยกรรมหรือบริการ
7. ผู้ที่มีอาชีพทางการเมืองกรรมที่มีที่ดินมากกว่า 40 ไร่ขึ้นไป

2. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ขั้นที่ 1 ศึกษาและประมวลปัญหาหลักที่จะนำมาใช้ในการวิจัยโดยการ
ศึกษาจากเอกสาร และการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง แบ่งขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นศึกษาปัญหาที่ใช้ในการวิจัย

ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยต่าง ๆ เพื่อสร้างรากฐาน
ทางความคิด

2. กำหนดคำถามที่จะใช้ในการวิจัย โดยพิจารณาจากปัญหา
ที่จะทำการวิจัยและจากวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3. สร้างเครื่องมือโดยใช้คำถามแบบเปิด นำประเภทของ
ข้อมูลที่ต้องการมาสร้างแบบสัมภาษณ์ที่มีคำถามแบบเปิด เป็น
คำถามแบบให้ตอบอย่างเสรีเพื่อหาข้อมูลและความคิดเห็นอย่างกว้าง ๆ เพื่อหากลุ่ม
คำตอบของคำถามแบบปิด

4. สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่ได้
มาจากการสุ่มอย่างเฉพาะเจาะจงในพื้นที่ 3 เขต หรือ อำเภอที่สุ่มตัวอย่างไว้ จาก
ชนชั้นสูง กลาง และล่าง ชั้นละ 10 คน รวม 30 คน

ขั้นที่ 2 สร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัย

1. สร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

โดยตั้งคำถามให้ครอบคลุมประเภทของข้อมูลที่ต้องการให้มากที่สุด
แล้วทำขงคำตอบจากคำตอบที่ได้มาจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง

2. นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา

3. นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการพิจารณามาปรับปรุงแก้ไขตาม
คำแนะนำให้มีประเภทของคำถามที่จะทำให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ต้องการได้ครบโดยใช้เวลา
ในการสัมภาษณ์ที่เหมาะสม

ชั้นที่ 3

ทดสอบเครื่องมือโดยผู้วิจัยนำไปทดสอบกับบุคคลที่มีความคล้ายคลึงกับ
กลุ่มตัวอย่าง

ชั้นที่ 4

ประเมินปัญหาและอุปสรรคที่ได้รับแล้วนำมาปรับปรุงแบบสัมภาษณ์อีกครั้งหนึ่ง

ชั้นที่ 5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะใช้วิธีการสัมภาษณ์โดยมีพนักงานสัมภาษณ์
เป็นนิสิตปริญญาตรี 10 คน และมีผู้แทนเทศบาลสัมภาษณ์ที่เชี่ยวชาญในการทำการวิจัยทาง
การตลาดเป็นผู้แทนเทศบาลสัมภาษณ์อีก 5 คน

ชั้นที่ 6 วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS
สถิติที่ใช้คือ ร้อยละ

ชั้นที่ 7 รายงานผลการวิจัย เป็นแบบความเรียงประกอบตาราง
แบ่งเสนอการรายงานออกเป็น 5 บท ดังนี้

บทที่ 1 บทนำ

กล่าวถึง ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา
วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย ประโยชน์ของการวิจัย ความหมาย
ของคำที่ใช้ในการวิจัย และวิธีดำเนินการวิจัยตามลำดับ

บทที่ 2 ข้อเขียน เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กล่าวถึง แนวคิดเรื่องสังคมวิทยากับการบริหารการศึกษา
วัฒนธรรมของโรงเรียนและงานบริหารการศึกษา ระบบชนชั้นในสังคม การวิจัยที่
เกี่ยวข้องในต่างประเทศ และในประเทศไทย

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

กล่าวถึง ประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ประชากร ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และกระบวนการทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลและผลการวิเคราะห์ข้อมูล

กล่าวถึง วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ลำดับการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิเคราะห์ข้อมูล นำเสนอในรูปแบบตาราง

บทที่ 5 บทสรุป

กล่าวถึง สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ